

รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียน
ประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม*

THE MODEL OF ADMINISTRATION OF PROFESSIONAL LEARNING
COMMUNITY OF SCHOOL UNDER THE NAKHON SAWAN PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 BASED ON KALYĀṆAMITTA

บุญสืบ ยังเจริญ¹ และ ธาณี เกสทอง²

Boonsueb Yangcharoen ¹ and Thanee Gesthong ²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

¹⁻²Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonsawan campus, Thailand.

¹Corresponding author Email: boonsueb.y1962 @.hot.mail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 2) เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 3) เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม วิธีดำเนินการวิจัย มี 3 ระยะ ระยะแรกศึกษาองค์ประกอบ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ อาจารย์มหาวิทยาลัย ครู โดยการสัมภาษณ์จำนวน 18 คน ระยะสอง สร้างรูปแบบโดยสัมภาษณ์เชี่ยวชาญ 9 คนผู้ให้ข้อมูลคือผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา 3 คนผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 3 คน ระยะที่ 3 ประเมินรูปแบบโดยเก็บข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงเรียน 30 คน ด้วยแบบประเมิน สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาองค์ประกอบรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1

---

* Received 13 March 2025; Revised 5 April 2025; Accepted 15 April 2025

มี 6 ด้าน ได้แก่ (1) ภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา (2) การทำงานเป็นทีม (3) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร (4) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม (5) การเรียนรู้และการพัฒนา (6) การสร้างความร่วมมือ 2) ผลการสร้างรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมมี 3 ส่วนคือส่วนนำประกอบด้วยหลักการและวัตถุประสงค์ ส่วนเนื้อหาประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน และส่วนเงื่อนไขความสำเร็จอธิบายถึงสิ่งที่ค้ำประกันในการนำรูปแบบไปใช้ และ 3) ผลการประเมินรูปแบบ ฯ พบว่าความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหาร, ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ, หลักกัลยาณมิตรธรรม

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the components of the professional learning community administration of the schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1, 2) to make the model of the professional learning community administration of the schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1 based on Kalyanamittadhamma 3) to evaluate the model of the professional learning community administration of the schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1 based on Kalyanamittadhamma. This research having 3 steps: 1) studying the components of the professional learning community administration of the schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1 from 18 key informants 2) making the model from 9 key informants with the connoisseurship, and 3) evaluating the model from 30 school administrators with the evaluation forms. The statistics used Mean and Standard Deviation.

The research results were as follows: 1) The components of the professional learning community administration of the schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1 consisted of 6 components: 1) the leadership, 2) the teamwork, 3) crating the organizational culture, 4) creating shared vision, 5) the learning and development, and 6) creating the cooperation. 2) The model of the professional learning community administration of the schools under the Nakhon Sawan Primary Educational Service Area Office 1 based

on Kalyanamittadhamma had 3 parts: 1) the introduction consisted of the background and objective of the model 2) the content consisted of the leadership, the teamwork, creating the organizational culture, creating shared vision, the learning and development, and creating the cooperation, and 3) the success criteria. And 3. The evaluation of the model in 4 dimensions: correctness, appropriateness, practicality and utility showed that it was at the highest level

Keywords: Administration, Professional Learning Community
Kalyanamittadhamma

บทนำ

การบริหารจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันท่ามกลางกระแสแห่งความเป็นโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งอยู่ภายใต้เงื่อนไขการปรับเปลี่ยนการแข่งขันเพื่อสร้างข้อได้เปรียบและความมุ่งมั่นของสังคมที่ดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และมีความหลากหลายนั้นต่างก็ส่งผลกระทบต่อวงวิชาชีพตั้งนั้นการศึกษาของไทยจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันการเปลี่ยนแปลงตามยุคโลกาภิวัตน์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้สังคมโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองทำให้เด็กที่เกิดมาในยุคใหม่จำเป็นต้องมีสมรรถนะที่แตกต่างไปจากเด็กในยุคศตวรรษที่ 19 หรือ 20 องค์กรเครือข่ายทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 หรือ Partnership for 21st Century Skills (2011) ซึ่งเป็นองค์กรระดับชาติที่ให้การสนับสนุนการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีรูปแบบและวิธีการที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่างกับศตวรรษที่ 20 โลกในยุคปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งความรู้และวิทยาการใหม่ๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา รวมทั้งรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในสังคมก็แตกต่างไปจากเดิมทำให้ทักษะความต้องการในการดำรงชีวิตก็เปลี่ยนแปลงไป การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน จึงเป็นในรูปแบบผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำ (Learning by Doing) โดยเป็นการเรียนที่เน้นความร่วมมือ (Collaboration Skills) และเรียนกันเป็นทีม (Team Learning) มากกว่าจะเรียนเพื่อผลสัมฤทธิ์เฉพาะตนเอง ซึ่งการเรียนลักษณะนี้นักเรียนจะเรียนรู้จากการกระทำและการคิดของตนเอง ครูอาจารย์มีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ โดยการออกแบบบทเรียนสร้างแรงบันดาลใจมากกว่าการสอน (Teach Less, Learn More) รูปแบบการทำงานของครูจึงต้องเปลี่ยนจากทำงานคนเดียวเป็นการทำงานเป็นทีม กำหนดเป้าหมายร่วมกันในลักษณะของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community หรือ PLC) โดยมีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือกันและกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ส่งเสริม

ให้เกิดวัฒนธรรมในการทำงานพัฒนาอย่างต่อเนื่องเน้นให้เกิดผลลัพธ์ที่ผลสัมฤทธิ์เป็นรายบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน (ถวิล อรัญเวศ, 2566)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 รับผิดชอบในการบริหารจัดการศึกษาในพื้นที่ 5 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองนครสวรรค์ อำเภอเก้าเลี้ยว อำเภอโกรกพระอำเภอชุมแสง และอำเภอพยุหะคีรี โดยได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2565 - พ.ศ. 2568) ให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง การส่งเสริมกระบวนการของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยกล่าวถึงนโยบายที่ 3 ด้านการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ประเด็นกลยุทธ์ที่ 2 พัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกประเภท ให้มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพ มีศักยภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม ข้อที่ 5 ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) โดยมีแนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูสร้างเครือข่ายหรือชุมชนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูด้วยจิตวิญญาณของความเป็นครู โดยมุ่งประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ แต่การพัฒนาบุคลากรในรูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสำนักงานเขตยังคงไม่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากครูขาดความเข้าใจในกระบวนการ และขั้นตอนการดำเนินงานที่ถูกต้อง ปัญหาที่พบอีกประการ คือ ครูมีภาระงานนอกเหนือจากงานสอนเป็นจำนวนมาก ผู้บริหารและครูขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานสอดคล้องกับแนวทางของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ยังไม่เห็นความสำคัญของการทำงานเป็นทีม ผู้บริหารขาดแผนการดำเนินงานเพื่อสนับสนุน การสร้างบรรยากาศการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และขาดการกำกับติดตาม การดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้การบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของสถานศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จ ซึ่งจะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมในการทำงานขององค์กร การช่วยเหลือซึ่งกันและกันการทำงานร่วมกัน หรือการทำงานเป็นทีมให้ประสบผลสำเร็จที่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนจึงเป็นสิ่งสำคัญเท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1, 2566)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น รูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ความสำเร็จด้านการบริหารงานวิชาการ ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในสภาวะการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของยุคสมัยในปัจจุบันพร้อมกับการให้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารขับเคลื่อนโรงเรียนนั้นเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการยกระดับการศึกษาทั้งระบบและพัฒนา

คุณลักษณะของผู้เรียนให้ทัดเทียมกับสากล เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แห่งอนาคต อีกทั้งเป็นการปฏิรูประบบและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นความสำคัญของการออกแบบการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของตัวผู้เรียนเองและต่อสังคม เพราะฉะนั้น การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) ให้เกิดขึ้นในโรงเรียนจะช่วยสร้างความสามัคคีแก่หมู่คณะ กระตุ้นให้เกิดการวางแผนลงมือปฏิบัติและประเมินผลการปฏิบัติร่วมกันมุ่งพัฒนาผลสัมฤทธิ์และเพิ่มพูนคุณลักษณะที่จำเป็นของผู้เรียนให้เกิดขึ้น โดยอาศัยความรับผิดชอบร่วมกันของครูทั้งโรงเรียนและสถานศึกษาก็จะมีเครือข่ายร่วมปฏิบัติภายในท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษารูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 เพื่อเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการและการปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพทางการศึกษาโดยรวมของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) มีขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร สำหรับการศึกษาค้นคว้าเรื่องรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 18 คน ได้แก่ 1) ผู้บริหารการศึกษา 2) ผู้บริหารสถานศึกษา 3) ศึกษานิเทศก์ 4) อาจารย์มหาวิทยาลัย 5) ครูผู้รับผิดชอบงานชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.2 กลุ่มตัวอย่าง สำหรับการสร้างรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม โดยการจัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 รูป/คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านพระพุทธศาสนา ผู้เชี่ยวชาญด้านชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา

1.3 ประชากรสำหรับการประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

2.1 แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองสำหรับสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 18 คน

2.2 ร่างรูปแบบรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม เพื่อจัดสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน

2.3 แบบประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม โดยผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้ประเมินรูปแบบ จำนวน 30 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ดังนี้

1. แบบบันทึกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาจากภาคสนาม (Field Studies) ผู้วิจัยใช้ แบบสัมภาษณ์ (Interviewing) และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) เพื่อเก็บข้อมูลตามความเป็นจริงถูกต้องมากที่สุด
3. เก็บข้อมูลการประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการ ดังนี้

ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสมและด้าน

ความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standards Deviation : SD)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการ ดังนี้

4.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

(Content Analysis)

4.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship)

ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาขององค์ประกอบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมจากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาทั้งหมดมาสังเคราะห์ได้ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ด้านภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา องค์ประกอบที่ 2 ด้านการทำงานเป็นทีม องค์ประกอบที่ 3 ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร องค์ประกอบที่ 4 ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม องค์ประกอบที่ 5 ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และองค์ประกอบที่ 6 ด้านการสร้างความร่วมมือ

2. ผลการสร้างรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม

2.1 รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ ส่วนแรกของรูปแบบที่กล่าวถึง หลักการพื้นฐานรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม และวัตถุประสงค์ของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม

ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ได้แก่ ส่วนที่อธิบายถึงองค์ประกอบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม และแนวทางการดำเนินงานและได้ 6 องค์ประกอบ

ส่วนที่ 3 เงื่อนไขความสำเร็จ ได้แก่ ส่วนที่อธิบายถึงสิ่งที่คำนึงถึง และสิ่งที่ควรปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมในการนำรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมให้เกิดประสิทธิภาพ

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม

ผลการประเมิน โดยรวมพบว่าความถูกต้อง ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม พบว่า ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร 4) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 5) ด้านการเรียนรู้และพัฒนาและ 6) ด้านการสร้างความร่วมมือ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community) เป็นกระบวนการสร้างการเปลี่ยนแปลงโดยเรียนรู้จากการปฏิบัติงานของกลุ่มบุคคลที่มารวมตัวกันเพื่อทำงานร่วมกันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกัน วางเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนและตรวจสอบ สะท้อนผลการปฏิบัติงานทั้งในส่วนบุคคลและผลที่เกิดขึ้นโดยรวมผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การวิพากษ์วิจารณ์ การทำงานร่วมกัน การร่วมมือรวมพลัง โดยมุ่งเน้นและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม สอดคล้องกับแนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2554) ได้นำเสนอองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ประกอบด้วย (1) ทีมร่วมแรงร่วมใจ 2) ภาวะผู้นำร่วม 3) การเรียนรู้พัฒนาวิชาชีพ 4) ชุมชนกัลยาณมิตรมีวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ 5) โครงสร้างสนับสนุนชุมชนและสอดคล้องกับ งานวิจัยของ วรลักษณ์ ชูกำเนิด, และเอกรินทร์ สังข์ทอง (2557) เรื่องโรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจ สำคัญผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มาจากข้อมูลที่รวบรวมและวิเคราะห์จากเอกสารทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ นำเสนอเป็น 6 องค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในบริบทสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ร่วม เป็นการมองเห็นภาพเป้าหมาย ทิศทาง เส้นทาง และสิ่งที่จะเกิดขึ้นจริงเป็นเสมือนเข็มทิศใน การขับเคลื่อน ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่มีทิศทางร่วมกัน โดยมีวิสัยทัศน์เชิงอุดมการณ์ทางวิชาชีพ ร่วมกัน 2) ทีมร่วมแรงร่วมใจเป็นการพัฒนา มาจากกลุ่มที่ทำงานร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ลักษณะการทำงาน ร่วมกันแบบมีวิสัยทัศน์คุณค่า เป้าหมาย และพันธกิจร่วมกัน รวมกันด้วยใจจนเกิดเจตจำนงในการทำงาน ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้บรรลุผลที่การเรียนรู้ของผู้เรียน 3) ภาวะผู้นำร่วมคือ ภาวะผู้นำผู้สร้างให้เกิดการ นำร่วม และ ภาวะผู้นำร่วมกันให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ขับเคลื่อนด้วยการ นำร่วมกัน 4) การเรียนรู้ และการพัฒนาวิชาชีพ 5) ชุมชนกัลยาณมิตร เป็นกลุ่มคนที่อยู่ร่วมโดยมีวิถีและ

วัฒนธรรมการอยู่ ร่วมกันในชุมชนมีคุณลักษณะคือมุ่งเน้นความเป็นชุมชนแห่งความสุขทั้ง การทำงานและการอยู่ร่วมกัน และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อานาท์ เหลื่อน้อย (2561) เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากลมี องค์ประกอบสำคัญ 6 องค์ประกอบ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำ เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ชุมชน กัลยาณมิตร การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ร่วม และโครงสร้างการพัฒนาชุมชน

2. การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ส่วนนำประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่ง การเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลัก กัลยาณมิตร วัตถุประสงค์ของรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร ส่วนที่ 2 ส่วนเนื้อหา ประกอบด้วยองค์ประกอบของ รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร ได้แก่ 1) ด้านภาวะ ผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร 4) ด้าน การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 5) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา 6) ด้านการสร้างความร่วมมือ และส่วนที่ 3 เจ็อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) แนวทางรูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียน ประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร 2) เจ็อนไขความสำเร็จ ในส่วนของเนื้อหาผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าเป็นเพื่อให้สอดคล้องต่อ การนำรูปแบบไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพจึงให้องค์ประกอบด้านการเป็นด้านภาวะผู้นำผู้บริหาร สถานศึกษาซึ่งเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญเป็นอันดับแรกสอดคล้องแนวคิด ของ Eisner ได้กล่าวว่า การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อน มากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณ โดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้ สามารถนำผลจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของการดำเนินงานได้ และ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Brundrett, & Rhodes (2011) ได้กล่าวว่า การปรับปรุงพัฒนา สถาบันการศึกษาไปสู่ความเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้นับเป็นงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ใช่เป็น เพียงผู้สั่งการ แต่จะเป็นกุญแจสำคัญที่จะขับเคลื่อนแนวคิดเรื่องนี้ลงสู่การปฏิบัติจนสามารถ บรรลุเป้าหมายการเป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Voelkel (2011) พบว่า ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพพร้อมภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งจำเป็นในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพให้มีความมั่นคงและ ยั่งยืน และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อานาท์ เหลื่อน้อย (2561) เรื่อง รูปแบบการบริหาร จัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล พบว่า องค์ประกอบของ การบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล ได้แก่ ภาวะ

ผู้นำ เรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ ชุมชนกัลยาณมิตร การทำงานเป็นทีม การมีวิสัยทัศน์ร่วมและโครงสร้างการพัฒนาชุมชน และรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร มีความเหมาะสม

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะ การดำเนินการสร้างรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทั้งแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์และสอบถามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสร้างเป็นรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร ให้สอดคล้องกับความต้องการในยุคปัจจุบันและนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขเป็นร่างรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร ร่วมการวิพากษ์โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ เพื่อประเมินรูปแบบโดยผ่านผู้เชี่ยวชาญ ดังนั้นผลการตรวจสอบรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร จึงมีความเหมาะสมต่อการนำไปปรับใช้กับการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร ในปัจจุบันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Eisner (1975) ได้กล่าวว่าการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิในบางเรื่องที่ต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยในเชิงปริมาณโดยเชื่อว่าการรับรู้ที่เท่ากันนั้นเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รู้สามารถนำผลจากผู้ทรงคุณวุฒิมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของการดำเนินงานได้ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พัทธิพงศ์ พลอาจ (2557) เรื่อง กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้พบว่า สภาพความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรโดยภาพรวม มีความสอดคล้องในระดับมาก ความเป็นไปได้ในระดับมาก มีความเหมาะสมและความเป็นประโยชน์ในระดับมากและมากที่สุด และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อำนาจ เหลือน้อย (2561) เรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากลพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ได้แก่ รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม โดยผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพจากเอกสารงานวิจัย และจากการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ 18 คน แล้วนำผลดังกล่าวมาสังเคราะห์ ได้องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ แล้วนำหลักกัลยาณมิตรธรรมมาบูรณาการเข้ากับ 6 องค์ประกอบ ได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้ดังภาพ

ภาพองค์ความรู้ใหม่ รูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตรธรรมพบว่าประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ด้านภาวะผู้นำผู้บริหารสถานศึกษา 2) ด้านการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการสร้างวัฒนธรรมองค์กร 4) ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม 5) ด้านการเรียนรู้และพัฒนาและ 6) ด้านการสร้างความร่วมมือ มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ 1) สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ และคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง 2) สถานศึกษาควรนำรูปแบบการ การบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียน

ประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นรูปธรรม 3) สถานศึกษาควรนำผลการวิจัยไปกำหนดยุทธศาสตร์ แผนงานหรือวิธีการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความชัดเจนยิ่งขึ้น 4) ควรมีการพัฒนา ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ในโรงเรียนให้ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น เพื่อเปิดโอกาสที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 5) ควรมีการประชุม อบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับด้านกระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ร่วม เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดของการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร 2. ควรมีการศึกษาวินิจฉัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการนำรูปแบบการบริหารชุมชนแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์เขต 1 ตามหลักกัลยาณมิตร ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงเพื่อให้มีการพัฒนาปรับปรุงรูปแบบที่เหมาะสมและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กานต์ ภูมาศล. (2542). การประถมศึกษา. กาญจนบุรี: สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- เจริญผล สุวรรณโชติ. (2544). ทฤษฎีการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: ทิซซิ่งเอ็ด.
- ถวิล อรัญเวศ. (2566). ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) คืออะไร. เรียกใช้เมื่อ 19 เมษายน 2566 จาก <http://thawin09.blogspot.com/2017/02/plc>.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- บรรเทา กิตติศักดิ์. (2544). เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาบริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชมรมเด็ก.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.
- บุญทัน ดอกไธสง. (2539). พฤติกรรมสู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพมหานคร: แอนดีอีกราฟฟิค.
- พะนอนม แก้วกำเนิด. (2532). บทบาทหน้าที่และภารกิจของผู้บริหารโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- พัทธิพงษ์ พลอาจ. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้วารสารศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร. 16(1), 24-93.

- ระวีวรรณ ชินะตระกูล และเดือนจิตต์ จิตต์อารี. (2534). วิธีวิจัยการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 1. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 4 ปี (พ.ศ.2565-2568). เรียกใช้เมื่อ 19 พฤษภาคม 2566 จาก <https://www.Nsw1.go.th/index.php>.
- วรลักษณ์ ชูกำเนิด, และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2557). โรงเรียนแห่งชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพครูเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูที่เน้นผู้เรียนเป็นหัวใจสำคัญ. วารสารวิทยบริการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. 25(1), 93-102.
- อำนาจ เหลื่อน้อย. (2561). รูปแบบการบริหารจัดการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์ดุขฎิบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Voelkel, R.H.Jr. (2011). A Case Study of the Relationship between Collective Efficacy and professional Learning Communities. San Diego: California University.